

Іванова Т.В.

Сумський державний університет

Лакоза М.О.

Сумський державний університет

КРЕАТИВНІСТЬ ТА ТРУДОВА ЗАЛЕЖНІСТЬ ОСІБ З МІОПІЄЮ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

У статті представлено теоретичний та емпіричний аналіз проблеми взаємозв'язку креативності та трудової залежності у осіб з міопією. Проаналізовано теоретичні аспекти впливу міопії на психологічний профіль особистості, зокрема на формування специфічних когнітивних та емоційних стратегій. Обґрунтовано припущення про те, що особи з міопією характеризуються підвищеною тривожністю, інтроверсією, схильністю до гіперконтролю та внутрішньої зосередженості, що може впливати на розвиток як креативного потенціалу, так і трудової залежності.

Проведено емпіричне дослідження на вибірці студентської молоді ($n=111$) віком від 17 до 25 років, яких було розподілено на експериментальну (з міопією) та контрольну (без порушень зору) групи. Використано опитувальники «Діагностика особистісної креативності» Є. Тунік та Голландську шкалу робочої залежності DUWAS.

Виявлено статистично значущі відмінності між групами за показниками когнітивної креативності. Особи з міопією демонструють вищі рівні допитливості та уяви порівняно з контрольною групою. Встановлено позитивні кореляції між ступенем міопії та проявами допитливості ($r=0,291$; $p<0,01$) і уяви ($r=0,252$; $p<0,01$), що підтверджує припущення про вплив зорової вразливості на розвиток креативних здібностей.

При цьому зв'язок міопії з трудовою залежністю виявився статистично незначущим, хоча спостерігається тенденція до вищої включеності у роботу серед осіб з порушеннями зору. Водночас виявлено значущі кореляції між допитливістю та компонентами трудової залежності: надмірністю роботи ($r=0,215$; $p<0,05$) і нав'язливістю ($r=0,243$; $p<0,05$), що може свідчити про трансформацію креативного потенціалу у трудову активність.

Отримані результати розширюють уявлення про психологічні особливості осіб з міопією та відкривають перспективи для розробки інтервенцій, спрямованих на підтримку креативності й профілактику трудової залежності у даній групі.

Ключові слова: міопія, креативність, трудова залежність, допитливість, уява, когнітивний стиль, психологічна адаптація.

Постановка проблеми. У сучасному соціокультурному контексті дедалі більше уваги приділяється психологічним особливостям осіб із хронічними фізичними порушеннями, зокрема – зниженням гостроти зору. Одним із найпоширеніших таких станів є міопія, яка становить до 80% випадків аметропії і, за оцінками ВООЗ, має ознаки пандемічного поширення серед молоді. Особливо часто вона діагностується в осіб, діяльність яких передбачає інтенсивне розумове навантаження, зорову концентрацію, довготривале використання цифрових пристроїв – тобто, в умовах, характерних для представників інтелектуальних професій.

Систематичний огляд і метааналіз 78 досліджень підтверджують, що тривала робота з близько розташованими об'єктами, осо-

бливо пов'язана з професійним навантаженням (читання, користування комп'ютером), підвищує ризик розвитку короткозорості на 26% [14]. Аналогічно, дослідження серед школярів у Південній Індії показало позитивну кореляцію між часом, витраченим на зорову роботу поблизу, та рівнем міопії [7]. Крім візуального навантаження, міопія може бути пов'язана з трудовою залежністю, оскільки остання супроводжується постійною зоровою концентрацією, емоційною напругою, нехтуванням відпочинком і активностями на свіжому повітрі. Особи з трудовою залежністю, як правило, зменшують кількість фізичної активності, уникають перебування на вулиці, що асоціюється з підвищеним ризиком розвитку короткозорості [17].

Психологічний потяг до зорової праці як форма трудової адикції також має фізіологічні наслідки. Дослідження засвідчують, що тривалий фокус на близьких об'єктах спричиняє адаптаційну втому, підвищення внутрішньочного тиску, що є чинниками ризику розвитку міопії [20]. Залежність від роботи супроводжується хронічним стресом, який, у свою чергу, впливає на фізіологічні механізми організму. Підвищений рівень кортизолу, характерний для стресу, може впливати на ріст і розвиток очного яблука [9], а погіршення якості сну, що часто спостерігається при трудовоголізмі, асоціюється з прогресуванням короткозорості [18].

Міопія не обмежується лише фізіологічними особливостями – вона також створює специфічне когнітивно-психоемоційний стан, що впливає на формування особистості. Серед чинників, які асоціюються з розвитком або прогресуванням короткозорості, називають не лише генетичну схильність чи гігієнічні умови праці, а й психічні особливості суб'єкта, зокрема схильність до гіперконтролю, концентрації на деталях, тривожність і надмірну відповідальність [2, 6]. Дослідження Н. Ульянової, К. Гуманця, В. Сухової вказують на те, що особи з міопією частіше демонструють високий рівень тривожності, знижену самооцінку, емоційну напруженість і схильність до ідеалізації [3, 6]. Ці риси можуть сприяти формуванню поведінкових стратегій компенсації, серед яких – психологічна залежність від праці як засіб підтримання стабільності та контролю.

Хоча зв'язок між міопією та творчим мисленням досі не є достатньо дослідженим, наявні дані свідчать про потенціал такої кореляції. У ряді робіт короткозорість пов'язується з вищим інтелектуальним рівнем [19], який своєю чергою є когнітивною основою креативності. Також у дослідженнях, присвячених особам із порушеннями зору (включно з незрячими), виявлено, що відсутність зорового досвіду не заважає, а іноді навіть сприяє розвитку дивергентного мислення – ключового механізму творчості [8]. Таким чином, міопія може не лише бути наслідком способу життя з високим трудовим навантаженням, а й створювати психофізіологічний та емоційно-когнітивний контекст, у якому взаємодіють креативність і трудова залежність.

У межах окресленої проблематики особливої уваги заслуговує феномен трудової залежності – своєрідної стратегії психологічної адаптації, яка дає змогу особам із міопією зберігати відчуття контролю, підтримувати самооцінку й уникати

невизначеності через гіпертрофовану залученість у професійну діяльність. Цей механізм, що часто залишається поза фокусом традиційних досліджень, може виступати адаптивною стратегією, пов'язаною з когнітивними особливостями осіб із міопією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Трудова залежність є складним багатовимірним феноменом, який охоплює як поведінкові, так і афективно-когнітивні прояви. На відміну від працелюбності як адаптивної характеристики, трудова залежність має виражено нав'язливий, емоційно насичений і часто деструктивний характер. Вона проявляється у хронічному перенавантаженні, ігноруванні відпочинку, погіршенні соціальних зв'язків та тривожності у стані бездіяльності. Важливий внесок у розвиток теорії трудової залежності зробили А. Робін і Дж. Спенс, які охарактеризували трудовоголіка як особу, що не отримує задоволення від роботи, але все одно нав'язливо до неї повертається, втрачаючи здатність до регуляції навантаження [16].

М. Гріфітс [11] запропонував концептуальну модель трудової залежності, що включає такі ознаки: зміна настрою, толерантність, синдром відміни, рецидиви, втеча від реальності, конфлікти з оточенням, зумовлені трудовим перенавантаженням. Трудовоголіки, на відміну від працелюбів, не вміють дозувати зусилля, порушують баланс між працею і відпочинком, мають внутрішню залежність від відчуття продуктивності, що часто компенсує низьку самооцінку або глибинну тривожність. Саме тому трудова залежність розглядають як механізм психологічної компенсації – спосіб підтримання цілісності Я-образу за допомогою зовнішньої діяльності. Інші дослідники, зокрема В. Шауфелі, Т. Таріс та А. Баккер, вказують, що трудова залежність не корелює з ефективністю, а часто супроводжується вигоранням, деперсоналізацією, когнітивною ригідністю [15].

Для осіб із міопією трудова залежність може слугувати формою адаптації до складного середовища. Знижена самооцінка, порушення соціальної активності, потреба в безпечному і контрольованому просторі – все це може підштовхувати до гіпертрофованої трудової активності як способу збереження психологічної стабільності. Крім того, трудова діяльність дає змогу таким особам сфокусувати увагу на досяжному, логічно структурованому процесі, що знижує рівень тривожності, компенсує зорові обмеження і дозволяє уникати ситуацій невизначеності. Водночас надмірне залучення до праці має ціну – зниження

спонтанності, гнучкості мислення, обмеження емоційного реагування, що може пригнічувати креативну сферу.

Саме тому наступним важливим аспектом у розгляді психологічного профілю осіб з міопією є аналіз креативності як потенційного ресурсу, що може як розкриватися, так і пригнічуватись у контексті трудової залежності. У психологічній науці креативність трактується як здатність до створення нового, оригінального продукту або ідеї, що має внутрішню цінність для суб'єкта та/або соціальну значущість [5]. Суттєвий внесок у вивчення креативності зробив Дж. Гілфорд, який виділив такі компоненти креативного мислення: гнучкість, образність, спонтанність, оригінальність [12]. Дж. Хатена, П. Торенс запропонували емпіричні критерії: легкість продукування ідей, точність, новизна, здатність до трансформації [13].

У контексті трудової залежності креативність може виявлятися амбівалентно. З одного боку, перфекціонізм, високі досягнення, залучення до інтелектуальної діяльності створюють передумови для творчості. З іншого – надмірне трудове навантаження, постійний тиск, страх неуспіху, відсутність вільного часу і спонтанності – блокують креативний імпульс. Емпіричні дослідження підтверджують, що трудовоголіки рідше демонструють високі показники дивергентного мислення. В умовах стресу вони тяжіють до ригідних когнітивних стратегій, повторення перевірених дій, знижують здатність до оригінальних рішень. У праці Дж. Као креативність визначається як процес перетворення ідеї на цінність [5] – а отже, потребує не лише розумових зусиль, а й гнучкості, відкритості, емоційної інтуїції, які можуть бути ослаблені при трудовій залежності.

Водночас окремі аспекти креативності можуть парадоксально компенсуватись через трудову активність. У разі внутрішнього конфлікту або страху реалізовувати себе у творчості, особа може спрямувати енергію на формально продуктивну, але менш ризиковану активність – працю. У цьому сенсі трудова залежність може слугувати як захистом від самовираження, так і структурованим каналом креативного потенціалу – але лише у випадках, коли діяльність дозволяє втілювати новизну (наприклад, у сфері науки, інженерії, дизайну тощо).

Окрему увагу заслуговують особи з міопією. Як уже зазначалося, ця група часто характеризується високим інтелектуальним навантаженням, схильністю до самоізоляції, внутрішнім контр-

олем і аналітичністю мислення, схильністю до тривожності та ригідності [3, 6]. Ці риси, з одного боку, створюють ризик придушення спонтанної креативності, а з іншого – формують основу для глибокої, образної, символічної творчості, що проявляється у контекстах інтелектуального або художнього типу. Наприклад, у дослідженні Е. Едлі та Л. Прінг [10] було встановлено, що особи з вадами зору демонструють розвинуту образну уяву і здатність до абстрактного мислення, що є базою для креативної діяльності. Аналогічно, Е. Верма [19] пов'язує міопію з вищим рівнем інтелектуального розвитку, який є одним із когнітивних чинників креативності. Таким чином, креативність у осіб з міопією має специфічний профіль: вона менш афективна, але більш концептуально орієнтована, потребує особливих умов для реалізації – без зовнішнього тиску, у середовищі прийняття, без страху помилки.

Проведений теоретичний аналіз дозволив виявити потенційно значущий взаємозв'язок між трудовою залежністю та креативністю в осіб із зоровими особливостями, зокрема міопією. Особливості психологічного профілю таких осіб – підвищена тривожність, потреба в структурованому середовищі, знижена самооцінка та інтроверсія – з одного боку, можуть сприяти гіперкомпенсаторному включенню в трудову діяльність, а з іншого – формувати специфічний стиль мислення та самовираження, пов'язаний із внутрішньою креативністю. Це відкриває перспективу вивчення балансу між трудовою залежністю та креативністю в умовах зорової вразливості. Зокрема, актуальними постають питання: чи витісняє трудова залежність творчу енергію, чи навпаки – є її прихованим носієм у структурованій формі? Відповіді на ці запитання потребують емпіричної перевірки.

Постановка завдання. У контексті зазначеного було сформульовано мету дослідження – виявити особливості прояву трудової залежності та креативності в осіб з міопією, а також дослідити можливі зв'язки між цими двома феноменами в умовах зорової вразливості.

Виклад основного матеріалу. З метою реалізації поставленої мети було проведено емпіричне дослідження, у межах якого вивчався взаємозв'язок між трудовою залежністю та креативністю у студентської молоді з різним станом зору. У дослідженні були використані опитувальники – «Діагностика особистісної креативності» Є. Тунік [1]; Голландська шкала трудової залежності DUWAS [4]. Додатковий соціально-

демографічний блок, включав запитання про вік, стать, наявність міопії та її характеристику. Це дало змогу розділити респондентів на дві групи: основну групу – особи з міопією; контрольну групу – особи без порушень зору. Усього у дослідженні взяли участь 126 респондентів віком від 17 до 25 років. Структура вибірки за статтю та зоровим статусом: жінки з міопією – 32 особи; жінки без міопії – 50 осіб; чоловіки з міопією – 14 осіб; чоловіки без міопії – 30 осіб.

Для деталізації особливостей зору було додано низку уточнюючих запитань. Зокрема: «Якого ступеня у Вас міопія?» та «Коли у Вас уперше виявили міопію?».

Серед учасників дослідження, які належали до основної групи (тобто осіб із наявною міопією), найбільш поширеним був перший ступінь короткозорості – його зазначили 26 осіб, що становить 56,52% від загальної кількості респондентів з міопією. Другий ступінь було виявлено у 14 респондентів (30,43%), третій ступінь – у 6 осіб (13,05%).

У табл. 1 наведено статистичні показники за шкалами надмірності й нав'язливості роботи (DUWAS), а також креативності (допитливості, уява, складність) у загальній вибірці, серед респондентів з міопією та без неї.

За шкалою надмірності роботи середній бал у загальній вибірці становить 11,5 (SD=3,45;

CV=29,94%). У групі з міопією середнє значення дещо вище (M = 11,75), ніж у групі без міопії (M=11,37), хоча показники стандартного відхилення та коефіцієнта варіації свідчать про порівняну варіативність у обох групах. За шкалою нав'язливості роботи також спостерігаються незначні відмінності: у групі з міопією середній бал становить 10,78, що вище, ніж у групі без міопії (10,15). Коефіцієнт варіації залишається високим в обох групах, з тенденцією до більшої варіативності у респондентів без міопії.

За шкалою допитливості у респондентів з міопією спостерігається значно вищий середній бал (M=14,48), ніж у тих, хто не має міопії (M=11,24). Відповідно, медіана в першій групі становить 14, тоді як у другій – 11. Ці відмінності є статистично значущими, що може вказувати на зв'язок між наявністю міопії та проявами когнітивної допитливості. Коефіцієнт варіації в цій шкалі у групі з міопією нижчий (29,92%), що вказує на відносну однорідність показників.

У показниках уява спостерігається аналогічна тенденція: респонденти з міопією мають вищий середній бал (M=10,68), ніж ті, хто не має міопії (M=9,97). Хоча статистичної значущості не позначено, варіативність у групі без міопії є значно вищою (CV=52,36%).

Таблиця 1

Описові статистичні характеристики за шкалами DUWAS та Особистісної креативності (з урахуванням зорового статусу)

Шкала	Показник	Загальна вибірка	З міопією	Без міопії
DUWAS – Надмірність роботи	Середнє (M)	11,5	11,75	11,37
	Медіана (Me)	11	12	11
	Стандартне відх.	3,45	3,61	3,39
	Коеф. варіації (%)	29,94	30,7	29,86
DUWAS – Нав'язливість роботи	Середнє (M)	10,38	10,78	10,15
	Медіана (Me)	10	11	10
	Стандартне відх.	3,56	3,62	3,55
	Коеф. варіації (%)	34,27	33,66	34,94
Креативність – Допитливість	Середнє (M)	12,41	14,48*	11,24*
	Медіана (Me)	12	14	11
	Стандартне відх.	5,35	4,33	5,57
	Коеф. варіації (%)	43,11	29,92	49,59
Креативність – Уява	Середнє (M)	10,68	11,95	9,97
	Медіана (Me)	12	14	11
	Стандартне відх.	5,29	5,31	5,22
	Коеф. варіації (%)	49,51	44,4	52,36
Креативність – Складність	Середнє (M)	10,8	10,55	10,94
	Медіана (Me)	11	11	12
	Стандартне відх.	4,71	4,96	4,62
	Коеф. варіації (%)	43,56	46,98	42,23

Щодо шкали складності, то відмінності між групами менш виражені. Цікаво, що в групі з міопією спостерігається найвищий коефіцієнт варіації (46,98%), що свідчить про більшу розкиданість результатів.

Отримані дані демонструють помірні, але послідовні відмінності між респондентами з міопією та без неї. Найбільш помітно це у сфері когнітивної креативності – допитливості та уяви. Респонденти з міопією демонструють вищі середні бали за цими параметрами, що може свідчити про наявність певних психологічних особливостей, пов'язаних із типом зору. Однак ці висновки потребують подальшої перевірки з урахуванням контролю за іншими змінними (вік, освіта, професійна діяльність тощо).

Для з'ясування взаємозв'язків між змінними було проведено кореляційний аналіз за участі таких показників: вік, ступінь міопії, рівні креативності (допитливість, уява, складність) та трудоголізму (надмірність і нав'язливість роботи).

Статистично значущі зв'язки були виявлені між ступенем міопії та допитливістю ($r=0,291$; $p<0,01$), а також між міопією та уявою ($r=0,252$; $p<0,01$). Це свідчить про те, що респонденти з вищим ступенем міопії мають схильність до вищого рівня когнітивної креативності, зокрема у вигляді зацікавленості до нового досвіду та уявної репрезентації реальності. Зв'язки між міопією складністю мислення та трудоголізмом не досягають рівня статистичної значущості, що вказує на відсутність чітких асоціацій між фізіологічними особливостями зору та схильністю до роботи в надмірному чи компульсивному режимі.

Статистично значущі коефіцієнти були виявлені між допитливістю та нав'язливістю роботи ($r=0,243$; $p<0,05$), а також між допитливістю та надмірністю роботи ($r=0,215$; $p<0,05$). Це свідчить про те, що когнітивна активність і прагнення до пізнання можуть бути супутніми чинниками трудоголісної поведінки. Іншими словами, креативно налаштовані особи можуть демонструвати вищу включеність у роботу, що в окремих випадках набуває рис нав'язливості.

Інші кореляції між аспектами креативності та трудоголізмом (наприклад, уява ↔ надмірність, складність ↔ нав'язливість) не досягли рівня статистичної значущості, що дозволяє припустити відносну незалежність цих характеристик.

Обговорення. Отримані результати дозволяють розширити уявлення про психологічний профіль осіб із міопією, зокрема – у площині їхньої трудової мотивації та креативного потенціалу.

Згідно з емпіричними даними, найвиразніші відмінності між особами з міопією та без неї спостерігаються за шкалами допитливості та уяви – ключових складових когнітивної креативності. Це узгоджується з попередніми теоретичними гіпотезами про схильність осіб із порушенням зору до більш вираженого внутрішнього фокусу уваги, аналітичного стилю мислення та вищої когнітивної чутливості.

Кореляційний аналіз продемонстрував значущі позитивні зв'язки між ступенем міопії та проявами допитливості ($r=0,291$; $p<0,01$) та уяви ($r=0,252$; $p<0,01$), що свідчить про наявність потенційного зв'язку між зоровою вразливістю та когнітивною гнучкістю. Водночас зв'язок міопії з трудовою залежністю виявився статистично незначущим, хоча було зафіксовано певну тенденцію до вищих середніх показників у групі з міопією. Це може вказувати на те, що сам факт зниження зору не є безпосереднім чинником трудоголісної поведінки, однак супутні психологічні риси (наприклад, перфекціонізм, потреба в контролі) можуть опосередковано сприяти гіперзалученості до роботи.

Цікавим є також зв'язок між допитливістю і трудоголізмом: виявлено статистично значущі кореляції між допитливістю та як надмірністю роботи ($r=0,215$; $p<0,05$), так і нав'язливістю ($r=0,243$; $p<0,05$). Це може свідчити про наявність латентного механізму, за якого пізнавальна активність, властива креативним особистостям, трансформується у трудову активність за умов відповідного соціального або внутрішнього тиску. Така трансформація, у свою чергу, може маскувати справжній потенціал креативності, спрямовуючи його на функціональну продуктивність замість самовираження.

Отже, у осіб із міопією креативність не лише зберігається, але й може бути активованою через внутрішній світ, образне мислення та концептуальну глибину. Однак контекст трудової залежності може як підтримувати цю креативність (за умов позитивної мотивації й відкритості), так і гальмувати її через надмірний контроль, ригідність і втомлюваність.

Висновки. Емпіричне дослідження виявило, що індивіди з міопією демонструють статистично значущі підвищені показники когнітивної креативності, насамперед за параметрами допитливості та уяви, порівняно з контрольною групою осіб із нормальним зором. Встановлено позитивну кореляцію між ступенем міопії та вираженістю означених компонентів креативності, що свід-

чить про психологічну специфіку досліджуваної групи, яка характеризується посиленою інтроспекцією, схильністю до абстрактного мислення та підвищеною рефлексивністю.

Аналіз даних не виявив статистично значущого зв'язку між ступенем міопії та проявами трудової залежності, проте у респондентів із короткозорістю спостерігається тенденція до більшої інтенсивності включеності в робочий процес. Встановлено кореляційний зв'язок між допитливістю як компонентом креативності та параметрами трудової залежності, зокрема з її компульсивним аспектом. Це може інтерпретуватися як прояв феномену трансформації креативного потенціалу у форсовану трудову активність.

Результати дослідження дозволяють концептуалізувати креативність у контексті візуальної вразливості як амбівалентний феномен: з одного боку, вона функціонує як адаптивний когнітивний ресурс, з іншого – може зазнавати інгібування внаслідок хронічного професійного перенавантаження чи надмірного самоконтролю.

У якості перспектив подальших досліджень можна вказати вивчення взаємозалежності між когнітивними стилями, рівнем міопії та патернами трудової поведінки. Це буде мати суттєве теоретичне та прикладне значення для розробки таргетованих психологічних інтервенцій, спрямованих на оптимізацію креативного потенціалу та профілактику деструктивних проявів трудової залежності у осіб із міопією.

Список літератури:

1. Бацилева О., Пузь І., Єрмішев О. Дослідження особистісної креативності в здобувачів вищої освіти різних спеціальностей. *Габітус*. 2020. Vol. 2, no. 18. P. 12–17. URL: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.18.2.2> (дата звернення: 25.03.2025).
2. Гуманець К., Сухова В., Георгієвська Н. Психосоматичний аспект розвитку міопії. *Грааль науки*. 2021. № 2-3. С. 585–586. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.04.2021.119> (дата звернення: 26.01.2024).
3. Колісник Л., Фрейдліна Д. Особливості цілепокладання осіб із діагнозом міопія. *Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. 2019. №45. С. 223–241. URL: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2019-45.223-241> (дата звернення: 26.01.2024).
4. Нікітчук У. І., Костриба О. В., Павловська В. В. Вимірювання трудоголізму студентів: досвід розроблення опитувальника. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2020. Vol. 1, no. 11. P. 197–202. URL: <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2020-11-197-202> (дата звернення: 25.03.2025).
5. Павленко В. В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. *Креативна педагогіка*. 2016. № 11. С. 120–131.
6. Ульянова Н. А. Інформаційний стрес як фактор впливу на психоемоційний стан хворих на міопію. *Вісник проблем біології і медицини*. 2014. Т. 3, № 3. С. 212–216.
7. Alvarez-Peregrina C., Martinez-Perez C., Sánchez-Tena M. Á. Myopia and other visual disorders in children. *International journal of environmental research and public health*. 2022. Vol. 19, no. 15. P. 8912. URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph19158912> (date of access: 25.03.2025).
8. Cholinergic circuits in cognitive flexibility. V. F. Prado et al. *Neuroscience*. 2017. Vol. 345. P. 130–141. URL: <https://doi.org/10.1016/j.neuroscience.2016.09.013> (date of access: 25.03.2025).
9. Desmettre T., Gatineau D., Leveziel N. Épigénétique et myopie : mécanismes et perspectives thérapeutiques. *Journal Français d'Ophthalmologie*. 2022. Vol. 45, no. 10. P. 1209–1216. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jfo.2022.06.002> (date of access: 25.03.2025).
10. Eardley A. F., Pring L. Spatial processing, mental imagery, and creativity in individuals with and without sight. *European journal of cognitive psychology*. 2007. Vol. 19, no. 1. P. 37–58. URL: <https://doi.org/10.1080/09541440600591965> (date of access: 25.03.2025).
11. Griffiths M. D., Demetrovics Z., Atroszko P. A. Ten myths about work addiction. *Journal of Behavioral Addictions*. 2018. Vol. 7, no. 4. P. 845–857. URL: <https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.05> (date of access: 26.01.2024).
12. Guilford J. P. The nature of human intelligence. New York : McGraw-Hill, 1967. 538 p.
13. Khatena J., Torrance P. The khatena-torrance creative perception inventory for identification diagnosis facilitation and research. *Gifted child quarterly*. 1977. Vol. 21, no. 4. P. 517–525. URL: <https://doi.org/10.1177/001698627702100410> (date of access: 26.03.2025).
14. Myopia and near work: a systematic review and meta-analysis. F. Dutheil et al. *International journal of environmental research and public health*. 2023. Vol. 20, no. 1. P. 875. URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph20010875> (date of access: 25.03.2025).

15. Schaufeli W. B., Taris T. W., van Rhenen W. Workaholism, burnout, and work engagement: three of a kind or three different kinds of employee well-being?. *Applied psychology*. 2008. Vol. 57, no. 2. P. 173–203. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2007.00285.x> (date of access: 26.01.2024).
16. Spence J. T., Robbins A. S. Workaholism: definition, measurement, and preliminary results. *Journal of personality assessment*. 1992. Vol. 58, no. 1. P. 160–178. URL: https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5801_15 (date of access: 26.01.2024).
17. Suhr Thykjaer A., Lundberg K., Grauslund J. Physical activity in relation to development and progression of myopia – a systematic review. *Acta ophthalmologica*. 2016. Vol. 95, no. 7. P. 651–659. URL: <https://doi.org/10.1111/aos.13316> (date of access: 25.03.2025).
18. The influence of the environment and lifestyle on myopia. S. Biswas et al. *Journal of physiological anthropology*. 2024. Vol. 43, no. 7. URL: <https://doi.org/10.1186/s40101-024-00354-7> (date of access: 25.03.2025).
19. Verma A. A novel review of the evidence linking myopia and high intelligence. *Journal of ophthalmology*. 2015. URL: <https://doi.org/10.1155/2015/271746> (date of access: 25.03.2025).
20. Yeo Chwee Hong. The role of near adaptation in myopia development : PhD thesis. 2011. 248 p.

Ivanova T.V., Lakoza M.O. CREATIVITY AND WORK ADDICTION IN INDIVIDUALS WITH MYOPIA: PSYCHOLOGICAL CONTEXT

The article presents a theoretical and empirical analysis of the relationship between creativity and work addiction in individuals with myopia. The theoretical aspects of myopia's influence on the psychological profile of an individual are analyzed, particularly regarding the formation of specific cognitive and emotional strategies. The assumption is substantiated that individuals with myopia are characterized by increased anxiety, introversion, tendency toward hypercontrol and internal focus, which may influence the development of both creative potential and work addiction.

An empirical study was conducted on a sample of student youth (n=111) aged 17 to 25 years, who were divided into experimental (with myopia) and control (without visual impairments) groups. The «Diagnostics of Personal Creativity» questionnaire by E. Tunik and the Dutch Work Addiction Scale (DUWAS) were used.

Statistically significant differences between the groups were found in terms of cognitive creativity indicators. Individuals with myopia demonstrate higher levels of curiosity and imagination compared to the control group. Positive correlations were established between the degree of myopia and manifestations of curiosity ($r=0.291$; $p<0.01$) and imagination ($r=0.252$; $p<0.01$), which confirms the assumption about the influence of visual vulnerability on the development of creative abilities.

However, the relationship between myopia and work addiction was not statistically significant, although there is a tendency toward higher work involvement among individuals with visual impairments. At the same time, significant correlations were found between curiosity and components of work addiction: work excess ($r=0.215$; $p<0.05$) and work compulsion ($r=0.243$; $p<0.05$), which may indicate a transformation of creative potential into work activity.

The obtained results expand our understanding of the psychological characteristics of individuals with myopia and open prospects for developing interventions aimed at supporting creativity and preventing work addiction in this group.

Key words: myopia, creativity, work addiction, curiosity, imagination, cognitive style, psychological adaptation.